

FORN VÄNNEN

JOURNAL OF
SWEDISH ANTIQUARIAN
RESEARCH

Ett svenskt textilfynd från romersk järnålder

Geijer, Agnes

Fornvännen 190-191

http://kulturarvsdata.se/raa/fornvannen/html/1939_190

Ingår i: samla.raa.se

ETT SVENSKT TEXTILFYND FRÅN ROMERSK JÄRNÅLDER

I Öremöllafynde!¹ ingå även några textilrester, vilka hittills vunnit föga beaktande, men vilka äro förtjänta av ett omnämnande såsom varande det enda i Sverige påträffade textilfyndet från romersk järnålder.²

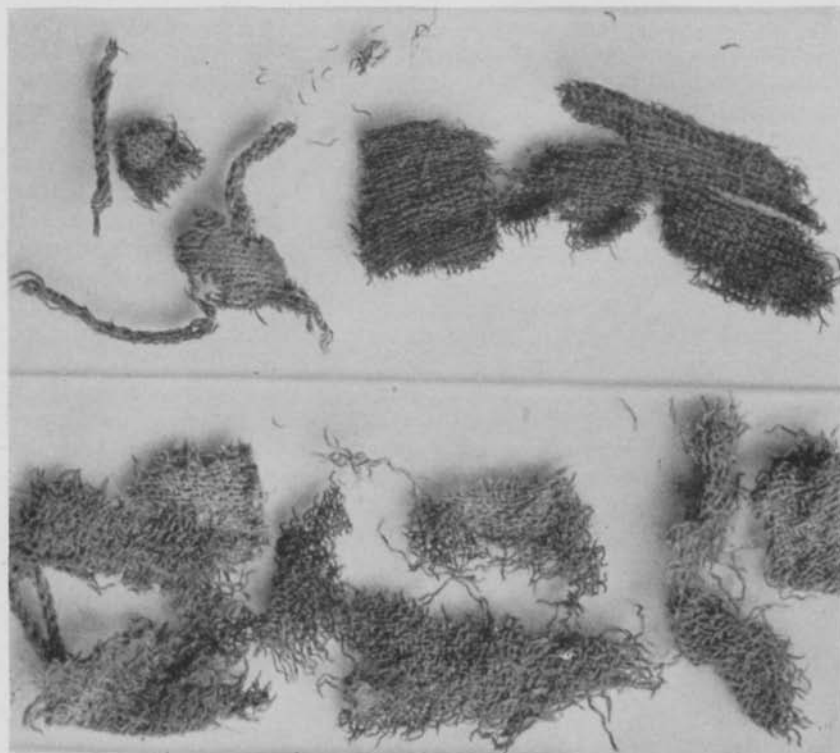

Fig. 7. Textilfragment från Öremölla. ²/₁.

Fragmenten ha med all sannolikhet tillhört ett plagg av samma art som den berömda, väl bevarade Torsbergsmanteln³ nämligen en fyrskäftad ylle-

¹ Publ. av Bruzelius och H. Hildebrand i Månadsbladet 1874. St. H. M. inv.nr 4792.

² I sin uppsats om den förhistoriska textilkonsten i Norden i Montelius-festskriften avbildar Karlin ett par fragment (fig. 7—8) under den missvisande beteckningen »Tvåskäftat ylletyg och flätvävnad».

³ Se R. Stettiner, Brettchenweberei in den Moorfunden von Dammendorf, Daetgen und Torsberg. Mitteil. d. anthrop. Vereins in Schleswig-Holstein, 1911.

vävnad med brickbårder fastvävda runt alla fyra sidorna. Fragmenten, som svårt skadats av rost från ringbrynjan, äro nu så sköra och små att man i den mjöjliknande massan med möda framletar bitar om 2—4 kvem storlek. Större delen härrör från en fyrbindig, slät kypert av utomordentligt fin och jämn kvalitet: materialet är ylle (varken linne, som uppgives i inlämningsinstrumentet, eller silke som Hildebrand uppger i Månadsbladet). Trådarna ha i båda riktningarna haft en täthet av cirka 25 st. pr cm. De båda trådsystemen ha olika spinningsriktning, men vilketdera som är varp kan icke avgöras. De största bitarna härröra från brickbården, vilken haft en täthet av 25 bricksnoder på 1 cm. Snodden äro ordnade parvis, d. v. s. omväxlande med höger- och vänstersnodd. Dessutom finnas några bitar av en snodd, som sannolikt hört till »mantein».⁴ Snodden består av 2×4 trådar lika dem i tyget. Det hela är nu genomfärgat av rost, men några mörkare partier på brickbården kan möjligen tyda på att denna varit mångfärgad i likhet med två av de övriga samtida fynden.

I Norge ha påträffats tvenne fynd av samma art, nämligen i Gjeite i Nord-Trøndelag och i Blindheim i Möre, vilka dock båda äro betydligt bättre bevarade.⁵ Även dessa äro av utomordentligt fin kvalitet: Gjeite-bården har 123 snodder på 6,2 cm och Blindheimvävnaden 52 på 3,7 cm. Även fyndomständigheterna äro påfallande lika. Utom det ståtliga refflade bronskärlet, vari ringbrynjan och tygresterna hittades, innehåller Öremöllagraven en romersk vinskopa med sil, 2 slipade glasbägare och 2 svarta lerkärl samt en fibula av romersk form. Gravfyndet från Gjeite innehöll en romersk bronskittel, en vinskopa med sil och en fibula, vilken enligt Almgrens kronologi bör dateras till 200-talet, men som enligt Bøe även förekommer på 300-talet. Det ifrågakvarande Blindheimfyndet stammar från en kvinnograv, som även innehöll en romersk vinskopa. Torsbergsfyndet är ett offerfynd, vilket i sin helhet kan dateras till tiden 100 f. Kr.—300 e. Kr.⁶

Ovan relaterade omständigheter göra att man ej kan undgå ställa sig frågan, huruvida icke även tygerna äro romerska importvaror. Vi känna till ylleindustriens betydelse i det romerska riket och att romarna mycket tidigt förstodo att utnyttja de utomordentliga färarbetena vid Nordsjöns kuster och där grundade väverier, under första århundradet i Flandern och på 300-talet i England.⁷ Detta även för de yngre textilfynden betydelsefulla spörsmål torde emellertid icke kunna lösas enbart med stöd av dessa fynd. För frågans besvarande tarvas en allsidig undersökning.

Agnes Geijer

⁴ Jfr Stettiner, o. a. a. Taf. VIII.

⁵ Se Hougén, Snartemofunnene, Norske Oldfunn VII, Pl. X och XII, sid. 62—64.

⁶ Se Jankuhn i Forschungen und Fortschritte 1936, sid. 202.

⁷ Pirenne, Draps de Frise ou draps de Flandre? Vierteljahrsschrift für Sozial- und Wirtschaftsgeschichte 1909 m. fl. A. Geijer, Birka III, sid. 41 ff.

NOTES AND NEWS

Under the title *A few more words about »Sancta Kakylla»* C. R. af Ugglas, referring to Mats Amark's paper on the same subject in *Fornvännen* 1935, gives some supplementary information about pictures of this medieval saint, who is always represented together with rats. The author reproduces a previously unnoticed picture of the saint among the vault frescoes from the middle of the 15th century in Kaga Church, Östergötland (fig. 1), and further draws attention to the same motive in a German woodcut from about the same time (fig. 2). The woodcut is reproduced by Kristeller in *Holzschritte im Königl. Kupferstichkabinett zu Berlin*, II no. 150, pl. LXXIII. The author raises the question whether this woodcut or one similar did not provide a source for the picture of »S. Kakacila» among the plaster paintings from the 1510's in Film Church in Uppland (fig. 3), and finally points out that, not only works such as *Biblia pauperum* and *Ars Moriendi*, but also the woodcut sheets spread in large numbers played a great rôle for our late Gothic monumental paintings.

Arthur Nordén gives an analysis of the conception *tingsbräcka*n, and points out that the word »*þingbrekka*» occurs in Icelandic legal sources, but is not explained in detail. As the second member of the work, »*brekka*», means »steep slope, hill», the author points out that the expression may have referred to the short hillside, which, e. g., in Arkel »Thing town» runs down towards the »Thing» enclosure. In the course of time the conception may have come to refer to the shape of raised, artificially arranged »scenes» at the »Thing» places, which, *inter alia*, will probably have been found at the place *Tingsbräcka*n in Steneby parish, Dalsland, which has been described by Dybeck as »a raised round level 80 paces in circumference and 1½ ells in height — —». The author points out, further, that close to the stone circle in Nässja near Vadstena there is a similar »Thing» platform, and that, according to Sune Lindqvist, the centre (oldest) Uppsala mound possibly conceals at its base a similar low and flat pile. Finally, the author points out that the prosecution of the line of development which this stone platform suggests indicates that the »Thing» was held on a mound, usually a grave-mound.

Agnes Geijer draws attention to a Swedish textile find from the Roman Iron Age, namely some fragments of textiles which form part of the Öremölla find (St. H. M. inv. no. 4792), which are the only textile remains from the Roman Iron Age hitherto encountered in Sweden. The fragments appear to have belonged to a garment of the same kind as the famous Torsberg mantle, and there are also correspondences in Norwegian finds. The nature of the Swedish and Norwegian finds indicate the possibility that the textile fragments come from Roman imported goods. This question calls for more exhaustive investigations, however.